

DoCUp-projektets
ståndpunkt om att
stärka politiken för
en hållbar framtid
inom sektorn för
hushållsarbete

**UPSKILLING DOMESTIC CARE WORKERS TO ENSURE
RESILIENT EMPLOYMENT PATHWAYS**

**Co-funded by
the European Union**

GA n° 2021-1-SE01-KA220-ADU-000028268

Finansieras av Europeiska unionen. De synpunkter och åsikter som uttrycks är endast upphovsmannens [upphovsmännens] och utgör inte Europeiska unionens eller Europeiska genomförandeorganet för utbildning och kulturs (EACEA) officiella ståndpunkt. Varken Europeiska unionen eller EACEA tar något ansvar för dessa.

Inledning

Att tillhandahålla vård och stöd i hemmet för personer som inte är självförsörjande blir en allt större utmaning i Europa, vilket kräver en integrerad strategi och kvalificerade resurser. I detta Erasmus+ DOCUP-positions-papper syftar projektet till att belysa vikten av konsekvent och aktuell utbildning, samtidigt som man understryker behovet av att formalisera karriärvägar för dem som arbetar inom denna viktiga sektor. Att erkänna vårdpersonalens rättigheter är avgörande för att säkerställa en rättvis och hållbar arbetsmiljö och minska risken för diskriminering och utnyttjande. I detta sammanhang framstår reglering och formalisering av yrkesroller som nyckelfaktorer för att förbättra arbetstagarnas välbefinnande och kvaliteten på den vård som tillhandahålls. Särskilt mot bakgrund av de lärdomar som dragits av covid-19-pandemin.

Sammanhang

Europa står inför en växande utmaning när det gäller att stödja människor som inte är självförsörjande, vilket drivs på av en åldrande befolkning och en ökning av kroniska sjukdomar. Som ett resultat av dessa sociodemografiska förändringar ökar behovet av hushållsarbetare för familjer och individer, och det finns en brist på lokala arbetstagare för att möta denna efterfrågan.¹ Migration kan ses som en potentiell lösning på arbetskraftsbristen, särskilt inom hemvårdssektorn, där ett stort antal arbetstagare är migranter, främst kvinnor. Migrerande arbetstagare möter dock ofta utmaningar som språkbarriärer och brist på specialiserad utbildning, vilket hindrar deras effektivitet inom sektorn. Dessutom är de nuvarande arbetsvillkoren i sektorn inte optimala, vilket gör det svårt att locka till sig och behålla nya arbetstagare. Dessutom är en del av omsorgsarbetet fortfarande odeklarerat, vilket hindrar arbetstagarna från att få tillgång till adekvat lön, socialt skydd eller arbetsrättigheter. Det finns inga exakta statistiska uppgifter som beskriver denna situation, men det uppskattas att 35 % av vårdpersonalen arbetar under odeklarerade förhållanden.²

¹ Europeiska ekonomiska och sociala kommittén, Florek, K., Rogalewski, A. (2020). *The future of live-in care work in Europe - Report on the EESC country visits to the United Kingdom, Germany, Italy and Poland following up on the EESC opinion on "The rights of live-in care workers"*, Publikationsbyrån, <https://data.europa.eu/doi/10.2864/67086>

² ELA, (2022). Bekämpning av odeklarerat arbete inom sektorn för personliga tjänster och hushållstjänster.

En annan viktig fråga är den uttalade feminiseringen av vårdsektorn, där kvinnor utgör 86 % av arbetskraften. Att erkänna könsdimensionen av hushållsarbete är viktigt när man bedömer nationell lagstiftning och politik som påverkar hushållsarbetarnas status och villkor.³

Att erkänna hushållsarbetsares rättigheter är dessutom en grundläggande del av social rättvisa och arbetstagskydd. Denna princip har blivit ännu viktigare efter erfarenheterna av covid-19-pandemin, som belyste de utmaningar och sårbarheter som arbetstagare i hushållssektorn står inför.

Vårdsektorn stod inför många utmaningar mitt under covid-19-pandemin. I synnerhet, i enlighet med den skrivbordsundersökning som genomfördes under DoCUp-projektet, framkom det att hushållsarbetare har mött ytterligare utmaningar när det gäller att tillhandahålla vård, saknat de skyddsåtgärder som ursprungligen var tillgängliga för vårdsektorn och tagit på sig ökat ansvar utöver sina ursprungliga roller. Trots den ökande efterfrågan har otrygga arbetsförhållanden hindrat vårdpersonalen från att svara upp på ett konsekvent sätt. Avsaknaden av arbetsrättigheter inom den informella sektorn har gjort att arbetstagarna riskerar att förlora sina jobb, antingen tillfälligt eller permanent, särskilt i fall av smitta. Trots att efterfrågan på vårdpersonal har ökat har rekryteringen minskat, ofta på grund av familjernas rädsla för infektioner. Denna situation har haft en betydande inverkan på den psykiska hälsan hos hushållsarbetare, som har upplevt ökade nivåer av depression, ångest och andra psykologiska problem, särskilt under pandemin, men också mer generellt.⁴

När det gäller specialiserad utbildning är det få länder som tillämpar minimikrav på utbildning, licensiering eller certifiering för hushållsarbetare. Mindre än 25 % av de anställda inom långtidsvård (LTC) i OECD-länderna har eftergymnasial utbildning. Majoriteten av LTC-anställda i OECD-länderna (63%) har gymnasieutbildning, 16% har grundskoleutbildning och 21% har eftergymnasial utbildning⁵. Trots den övervägande andelen lågutbildad personal innebär LTC att man utför komplexa uppgifter utöver grundläggande vård. Anställda inom hemtjänsten saknar ofta nödvändig kunskap och utbildning, vilket påverkar kvaliteten på den vård de ger. Skillnader i personalens kvalifikationer och färdigheter kan

³ Europeiska institutet för jämställdhet mellan kvinnor och män. Viktiga arbetstagare. <https://eige.europa.eu/covid-19-and-genderequality/essential-workers>

⁴ Eileen Rocard & Paola Sillitti & Ana Llana-Nozal, 2021. "Covid-19 inom långtidsvården: Impact, policy responses and challenges," OECD Health Working Papers 131, OECD Publishing.

⁵ EU-LFS; ASEC-CPS för Förenta staterna; Census 2016 för Kanada; LFS för Israel; Survey on Long-term Care Workers FY för Japan. <https://doi.org/10.1787/888934018678>

påverka kvaliteten på den vård som ges, vilket understryker det brådskande behovet av harmonisering av utbildningen.

Sammantaget har covid-19-pandemin inte bara påverkat hushållsarbetarnas psykiska hälsa, utan har också belyst vårdsektorns sårbarhet och behovet av heltäckande och hållbara lösningar.

Position

FORMALISERING AV YRKESVÄGAR

Den formella sektorn för hushållsarbete står inför en dubbel utmaning: att förmedla positiv integration för arbetstagare och deras familjer, samtidigt som man säkerställer att de inkluderas i ett samhälle som upprätthåller och skyddar deras grundläggande rättigheter, inklusive tillgång till socialt skydd.

Det är uppenbart att kollektivavtal leder till bättre definierade och strukturerade anställningsvillkor, vilket gynnar både arbetsgivarna genom förbättrad tjänstekvalitet och arbetstagarna genom förbättrade arbetsvillkor och yrkesutbildning. Papperslösa arbetstagare förblir däremot ofta odeklarerade och har därför svårt att hävda sina grundläggande rättigheter, särskilt anständiga arbetsvillkor, och är utestängda från sociala trygghetssystem, vilket leder till situationer av utnyttjande eller trældom. Det är därför absolut nödvändigt att de många arbetstillfällena inom denna sektor officiellt deklarerar och säkras, samtidigt som man säkerställer en professionalisering av hushållsarbetarna. Det är också mycket viktigt att genom särskilda politiska åtgärder stödja regelbundna arbetsrelationer.

Dessutom ger formaliseringen av karriärer hushållsarbetarna möjlighet att se sitt engagemang erkänt genom en tydlig och väldefinierad karriärstruktur. Detta tjänar inte bara till att motivera dessa yrkesverksamma, utan understryker också den sociala betydelsen av deras roll. En välstrukturerad karriärväg omfattar olika kompetensnivåer och specialiserade roller, vilket säkerställer att varje operatör har de färdigheter som krävs för att tillhandahålla högkvalitativ vård. Kontinuerlig utbildning och specialisering blir integrerade delar av denna process. Dessutom kan utsikterna till en tydligt definierad karriärväg ge incitament till karriärval och minska personalomsättningen, vilket bidrar till stabilitet och kontinuitet i vården. Slutligen skapar formaliseringen av karriärvägar en sammanhängande och väldefinierad praktikgemenskap där hushållsarbetare kan dela erfarenheter, utbyta kunskap och förbättra sina färdigheter, vilket främjar en miljö med kontinuerligt och berikande lärande.

Att erkänna arbetstagarnas rättigheter genom att reglera och formalisera yrkesroller går alltså längre än att bara reglera; det handlar om att främja en kultur som värderar och värdesätter arbete inom vårdsektorn.

VIKTEN AV EN KONSEKVENT OCH UPPDATERAD LÄROPLAN

Även om det ekonomiska och sociala värdet av dessa roller är tydligt, är det viktigt att förbättra arbetstagarnas yrkeskunskaper för att säkerställa deras skydd och för att främja tillhandahållandet av högkvalitativa tjänster till behövande familjer.

För att säkerställa en konsekvent vårdstandard krävs utveckling och implementering av en standardiserad läroplan för hemvårdspersonal. Denna läroplan bör omfatta medicinska, psykologiska och praktiska aspekter av vården för att säkerställa att alla yrkesverksamma är grundligt förberedda. Med tanke på den snabba utvecklingen av medicinsk praxis, sjukvårdsteknik och sociodemografiska förändringar i befolkningen är det av yttersta vikt att integrera fortbildningskurser för att hålla operatörerna uppdaterade om de senaste framstegen. Att inkludera kurser om stresshantering och effektiv kommunikation kan ytterligare förbättra kompetensen hos dessa yrkesgrupper.

Praktiska förslag och rekommendationer:

- Upprätta en europeisk standardiserad läroplan: Arbeta tillsammans för att formulera en standardiserad utbildningsplan som fastställer minimistandarder för detta yrke, som kan antas av alla medlemsstater och säkerställa en gemensam grund av kunskaper och färdigheter. Erasmus+ DOCUP-projektet förespråkar en uppdaterad läroplan som uppfyller de olika behoven i alla partnerländer.
- Uppmuntra fortbildning: Inför ekonomiska och avtalsmässiga incitament för hushållsarbetare att delta i fortbildningskurser för att främja en kultur av livslångt lärande och antagandet av bästa praxis. Öka slutanvändarnas medvetenhet om vikten av att erkänna kvalificerade och specialiserade yrkesutövare.
- Främja formaliseringen av yrkesroller: Stöd nationella och internationella initiativ som syftar till att erkänna yrkesverksamma och skapa tydliga karriärvägar inom vårdsektorn. Detta kommer att säkerställa rättigheter för arbetstagare och garantier för tjänsteanvändare.

- Främja samarbete mellan institutioner och organisationer: Uppmuntra samarbete mellan utbildningsinstitutioner, hälso- och sjukvårdsorganisationer och offentliga myndigheter för att säkerställa en enhetlig strategi för att främja utbildningsmöjligheter och formalisera yrkesroller.
- Främja kulturellt anpassad vård: Inkludera ämnen i utbildningsprogrammen som främjar större kulturell medvetenhet och känslighet, både för värdlandet och för andra kulturer, och komplettera med verktyg som främjar bättre interkulturell kommunikation.
- Öka medvetenheten om jämställdhet: Skapa särskilda utbildningar för hushållsarbetare som omfattar jämställdhetsfrågor och betonar vikten av att behandla och bli behandlad med respekt oavsett kön. Betona frågor som lika lön, uppdelningen av hushållsarbete och könsspecifika utmaningar inom familjeomsorg.
- Stöd för psykisk hälsa för anställda inom hemtjänsten: Behovet av att stödja den mentala hälsan hos hushållsarbetare måste erkännas. Det rekommenderas att psykopedagogiska program genomförs för att effektivt hantera stress och ångest för att förhindra utbrändhet.
- Integrering av IKT i vårdsektorn: Pandemin har visat på vårdsektorns potential att integrera informations- och kommunikationsteknik (IKT) för vård på distans. För att anpassa sig till detta föränderliga landskap bör hushållsarbetare uppmuntras att förbättra sina tekniska färdigheter.

Slutsats

Att säkerställa en konsekvent och uppdaterad utbildningsram, i kombination med formalisering av karriärvägar, är avgörande för att ta itu med utmaningarna inom vårdsektorn i hela Europa. Det är bara genom kollektivt engagemang och införande av innovativa metoder som vi kan säkra en bättre framtid för dem som är beroende av dessa viktiga yrkesroller.

DOCUPROJECT.EU